

Verlag Adviesraad IBD d.d. 10 oktober 2018

1 Informatieveiligheid en bewustwording tijdens Lochem conferenties

Tijdens de Lochem conferenties in 2019 wordt de donderdagochtend specifiek ingericht voor informatieveiligheid en bewustwording. De Adviesraadleden worden op verzoek van voorzitter Weerwind meegenomen in de uitwerking van het programma. In het kader van creëren van bestuurlijke aandacht wordt voorgesteld een vergelijkbaar programma voor te stellen aan de Vereniging voor Gemeentesecretarissen en de Raadsleden. De ervaring opgedaan tijdens de Lochem conferenties zullen worden meegenomen in een mogelijk drieluik (2019/2020).

2 CISO profiel

Het updaten van het CISO profiel staat op de planning voor het laatste kwartaal van 2019. De CISO functie is breed en in de praktijk vaak technisch georiënteerd. Er moet ook aandacht zijn voor de adviestaak en het politieke aspect. De competenties en positionering van de CISO in de moderne overheidsorganisatie wordt verder uitgewerkt, waarmee gemeenten een aantal handvatten aangereikt. Het thema wordt geagendeerd op het eerstvolgend overleg in januari 2019.

3 Updaten Resolutie Informatieveiligheid

Het streven tijdens dit overleg een conceptversie van de nieuwe Resolutie Informatieveiligheid te bespreken is door drukte op andere dossiers helaas niet haalbaar gebleken. Het belang ervan wordt door de Adviesraadleden onderkend. Afgesproken wordt dat de concept versie geagendeerd wordt voor het eerstvolgend overleg (januari 2019).

4 Dreigingsbeeld en IBD event

De IBD werkt momenteel aan het Dreigingsbeeld Informatiebeveiliging Gemeenten 2019/2020. Dit beeld zal uitgereikt worden op 10 december. We koppelen hier een event aan en combineren dat met het feit dat het 5 jaar geleden is dat de gemeenten de IBD hebben opgericht. Het is een moment waarop CISO's van gemeenten en aangesloten samenwerkingsverbanden samenkomen en netwerken. De IBD wil dat moment ook aangrijpen de gezichten te laten zien achter de CERT helpdesk, de kennisproducten en de projecten. We kijken tijdens dit event terug en vooruit. We willen vooral recht doen aan de eigen verantwoordelijkheid van gemeenten, terwijl we met elkaar wel één digitale overheid zijn onder stelselverantwoordelijkheid van het ministerie van BZK.

5 Verhogen Digitale Weerbaarheid

Samen met gemeenten is de IBD gestart aan een project om de digitale weerbaarheid te verhogen. Daarbij hanteren we het concept dat we een op basis van prioriteiten een beperkte scope van de BIG extra aandacht/focus geven. Door het onderzoek verkrijgen we inzicht in de mate van volwassenheid van gemeenten. De IBD heeft na de zomer een enquête uitgevoerd voor het in kaart brengen van de status van processen en de maatregelen behorende bij die processen. Aan deze enquête hebben circa 200 gemeenten meegedaan. De IBD heeft een aantal basisprocessen benoemd waar je als gemeente het beste mee kunt starten.

Zo benoemen we incidentmanagement, maar ook configuratie management. De eerste analyse van de resultaten laat geen opmerkelijke verschillen zien als we de categorie-indeling van de gemeente vergelijken (klein, middelgroot, groot). Verder laten de resultaten zien dat configuratiemanagement van alle basisprocessen het minst goed op orde is. De IBD is gestart met een diepte-interviews bij gemeenten om verder door te praten over de oorzaken: ontbreekt het aan bijvoorbeeld aan kennis, tooling, geld, capaciteit of is de IT-omgeving te complex voor ons geworden om te overzien? De IBD acht het van belang dat de behoefte aan ondersteuning binnen onze doelgroep wordt opgehaald, zodat de IBD indien noodzakelijk, haar dienstverlening hierop kan aanpassen. Het streven is om in het najaar van 2018 interviews af te nemen bij 30-35 gemeenten.

6   Standaard verwerkersovereenkomst

Binnen VNG Realisatie werkt de IBD samen met team Privacy aan een standaard verwerkersovereenkomst, een initiatief op verzoek van de Taskforce Samen Organiseren. De huidige insteek is dat we in 2018 één geldende standaard opleveren, die gemeenten en leveranciers helpt op een eenduidige manier afspraken te maken over de verwerking van persoonsgegevens. Daarnaast helpt het de partijen te voldoen aan de AVG. In de praktijk heeft de IBD gemerkt dat er bij gemeenten heel uiteenlopend op wordt gereageerd, zowel qua inhoud als ook qua proces. Afhankelijk van voor welke vorm van standaardisatie wordt gekozen, zal de overeenkomst begin december of enkele maanden later gereed zijn. De IBD heeft opgemerkt dat er op bestuurlijk niveau veel aandacht is voor Samen Organiseren, daar zit het goed tussen de oren, op ambtelijk niveau lijkt het concept minder te leven.

7   Kamerbrief Informatieveiligheid

Vanuit BZK wordt aan de leden van de Adviesraad IBD een korte toelichting gegeven op de brief van Staatssecretaris Knops aan de kamer rond de stand van zaken van informatieveiligheid bij de overheid. Tijdens dit overleg is de concept brief besproken, die ook voor gemeenten relevante onderwerpen zoals de BIO, ENSIA, vitale digitale overheid en de adoptie van standaarden behandelt. In de brief, die tot stand is gekomen in nauwe samenspraak met VNG/IBD, wordt tevens een aanzet gegeven voor het verankeren van een en ander in wet en regelgeving.

De brief kan gezien worden als een interbestuurlijke agenda. Belangrijk is dat alle partijen eigen verantwoordelijkheid nemen voor informatieveiligheid en dat er wordt samengewerkt op implementatie. Expertise op cybersecurity is een aandachtspunt. Er wordt onder meer gekeken hoe dit in andere landen is ingeregeld. Het is een proces dat breed is opgetuigd en het is belangrijk dat de maatregelen in de praktijk worden gebracht. De winst van de brief is het bieden van een samenhangend pakket, inclusief ook een relatie met (aanstaande) wetgeving. Er moet samen worden opgetrokken om dit verder uit te werken.

De IBD geeft aan het initiatief te waarderen, wel moeten we er voor waken dat we maatregelen verplicht gaan stellen om bestaande risico's die mogelijk niet bestaan te verlagen. Men zou iets moeten verplichten op basis van risico-afweging: pas het toe, daar waar het nodig is.

Bij voorbeeld, een standaard als HTTPS is eigenlijk alleen relevant bij interactieve websites, websites waar persoonsgegevens worden achtergelaten en/of transacties worden gedaan.

In het kader van het landelijk dekkend stelsel en het delen van kennis werkt de IBD goed samen met het NCSC. Bepaalde kennis is echter niet toegankelijk. De informatie die gedeeld wordt in het nationaal detectienetwerk bijvoorbeeld is voor gemeenten niet toegankelijk. De Adviesraad IBD vindt discussie over vitale overheid (welke onderdelen wel, welke niet) erg belangrijk, dit is echter niet het juiste moment. Het is een onderwerp wat goed voorbereid dient te worden, met de juiste mensen aan tafel en is een thema dat zeker terug dient te komen op de agenda van de Adviesraad IBD.

Het NCSC geeft aan dat de scope van de brief onder het punt 'incident respons' erg smal is. De focus lijkt sterk te liggen op oefenen en minder op het in de breedte verhogen van de digitale weerbaarheid, bijvoorbeeld door middel van preventie.

VNG benoemt de spanning tussen de eigen verantwoordelijkheid van lokaal bestuur rond informatieveiligheid en het opleggen van wettelijke toezichtverplichtingen. VNG vraagt aandacht hiervoor en wijst op de noodzaak om (mocht dat doorgang gaan vinden) het uitvoeren van een impactanalyse en artikel 2 Interbestuurlijke verhoudingen.

8 Baseline Informatieveiligheid Overheid

Het College van Dienstverleningszaken (CvD) is voornemens de BIO te omarmen en actief als standaard uit te dragen. Het CvD vindt het een goede ontwikkeling en brengt dit stuk als 'verplichtende standaard' naar het VNG bestuur. Als aandachtspunt is meegegeven dat in verdere communicatie concreet wordt aangegeven hoe de BIG en de BIO verschillen en wat dit betekent voor gemeenten.

9 Bestuurlijk handelingsperspectief, tussenstand

De VNG heeft met diverse partijen (onder meer bestuurders, collega's van lokaal bestuur en democratie, veiligheidsregio's) gesproken over bestuurlijk handelingsperspectief. Vanuit lokaal bestuur en democratie wordt gewerkt aan een positiedocument rond de rol van de burgemeester bij cyberincidenten. Team Informatiesamenleving sluit nauw aan bij deze discussie. Mede naar aanleiding van de brief aan het NGB is het thema voor de komende Lochemconferenties informatiesamenleving (zie ook punt 1 in dit verslag).

In het jaarplan GGU is onder meer aangegeven dat we mindmaps ontwikkelen gericht op bestuurders, er is goede hoop dat we dit in Q4 kunnen concretiseren, zodat mogelijk in het eerstvolgende overleg een eerste opzet kan worden besproken. Tijdens de Lochem conferenties willen we een positieve boost geven aan awareness en dieper kijken naar het veiligheidsdomein en crisisbeheersing. Vanuit JenV is de vraag gekomen of we de bestaande Crisisgame kunnen doorontwikkelen en vaker kunnen verzorgen. VNG is inmiddels in gesprek met de G4 die ook iets op dit vlak willen organiseren.

In de casuïstiek rondom bestuurlijk handelingsperspectief informatieveiligheid vinden we een vergelijkbaar perspectief in het fysieke domein. Het is de kunst om daar op een slimme manier 'Cyber/Informatieveiligheidsaspecten' aan toe te voegen. Als er op dit moment in de techniek iets misgaat, dan zijn bestuurders daarop voorbereid en is bekend wat er moet gebeuren. Maar hoe handel je als kritische systemen uitvallen? Dit is een thema wat hoog op de agenda moet staan, waarvoor we de handen ineen moeten slaan.

Het agendapunt komt terug op het eerstvolgende overleg en de Adviesraadleden onderzoeken wat er al beschikbaar is op dit gebied, wat zijn de best practices (zoals bijvoorbeeld Israël, Atlanta), wie zijn de makers?

10 Verbreding scope: Adviesraad IBD naar Adviesraad Informatieveiligheid

Als we terugkijken naar de start van de IBD en de Adviesraad IBD in 2013 en kijken naar de agenda van nu, zijn de onderwerpen die in de Adviesraad IBD worden besproken steeds vaker breder dan het takenpakket en het verantwoordelijkheidsgebied van de IBD. We denken met elkaar na over informatieveiligheid in de gemeentelijke wereld.

VNG en IBD stellen voor de naam te wijzigen naar Adviesraad Informatieveiligheid. De leden kijken daar verschillend tegenaan. Enerzijds schept het duidelijkheid, de naam dekt de inhoud van de agenda, anderzijds is de huidige naam een sterke merknaam.

De voorzitter stelt voor in het eerstvolgend overleg een definitieve beslissing te nemen.